

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel 24.11.2009
KOM(2009)647 lõplik

KOMISJONI TÖÖDOKUMENT

KONSULTEERIMINE TULEVASE ELi 2020. AASTA STRATEEGIA ÜLE

KOMISJONI TÖÖDOKUMENT

KONSULTEERIMINE TULEVASE ELi 2020. AASTA STRATEEGIA ÜLE

(EMPs kohaldatav tekst)

Praegu on aeg põhjalikeks muutusteks Euroopas

Aastakümnete tõsiseim majandus- ja finantskriis on Euroopat tabanud raskelt, põhjustades järsu majandustegevuse languse. Prognooside kohaselt tõuseb töötuse määr 2010. aastaks kahekohalise arvuni, mis on aastakümne kõrgeim tase.

Meetmed, mis on ühiselt võetud finantssüsteemi päästmiseks ning nõudluse ja usalduse suurendamiseks avaliku sektori sekkumise abil, on aidanud vältida majanduse kokkuvarisemist. Ometi on kriis nõrgendanud meie vastupanuvõimet. ELil tuleb nüüd teha suuremaid jõupingutusi, et töötada ühiselt kriisist edukalt väljumise nimel ja kujundada uus põlvkond poliitikasuundi, mis peavad toimima varasemast täiesti erinevas keskkonnas.

Kriisist väljumisel peaksime me liikuma uue jätkusuutliku sotsiaalse turumajanduse suunas, mis on senisest arukam ja keskkonnasäästlikum, kus meie jõukus tuleneb innovatsioonist ja ressursside paremast kasutamisest ja mille peamiseks sisendiks on teadmised. Need uued liikumapanevad jõud peaksid meil aitama kasutada uusi jätkusuutliku majanduskasvu allikaid ja luua uusi töökohti, et tasakaalustada kõrget tööpuuduse taset, millega meie ühiskond tõenäoliselt järgnevatel aastatel vastamisi seisab. Ometi saadab meid edu üksnes siis, kui me töötame välja julge poliitilise vastuse ja asume seda rakendama. Vastasel korral on oht, et meil seisab ees aeglase majanduskasvu periood, mis teeb Euroopa jaoks meie ees praegu seisvate peamiste probleemide lahendamise veelgi raskemaks.

Jätkusuutliku majanduskasvu saavutamiseks tuleb kokku leppida tegevuskavas, milles seatakse esikohale inimesed ja vastutus. Kriis ähvardab nullida viimase aastakümne jooksul tehtud jõupingutused, mille tulemusel tööpuudus ELis vähenes 12 %-st 7 %-ni. Kriisi tõttu kaotatud töökohtade asendamiseks on meil tarvis uusi majanduskasvu allikaid.

Kavandatava uue lähenemisviisi väljatöötamisel tuleb ära kasutada eeliseid, mida pakub üleilmastumine ja vastastikune sõltuvus, mida kriis on veelgi enam rõhutanud. ELil tuleb teha tööd nii ELi siseselt kui ka rahvusvahelistel foorumitel, nagu G20, et haarata kinni uutest võimalustest, mis on 2020. aastaks seatud eesmärkide saavutamisel hädavajalikud.

ELi 2020. aasta strateegia on kavandatud jätkuna kehtivale Lissaboni strateegiale, mis on olnud viimase aastakümne jooksul ELi reformistrateegia ja aidanud ELil hiljutise kriisiga toime tulla. ELi 2020. aasta strateegia tugineb Lissaboni strateegia saavutustele majanduskasvu ja töökohtade loomise partnerlusena; samuti ajakohastatakse sellega Lissaboni strateegiat, et sellele tuginedes oleks võimalik lahendada uusi probleeme. Samuti tuginetakse selles kasule, mis on saadud koordineeritud kriisile reageerimisest Euroopa majanduse elavdamise kava raames. Komisjoni arvates peaks ELi 2020. aasta strateegia keskenduma peamistele poliitikavaldkondadele, kus ELi ja liikmesriikide vaheline koostöö saab anda parimaid tulemusi, ning tulemuslikkuse parandamisele juba kehtivate õigusaktide parema kasutamise kaudu.

Käesoleva konsultatsioonidokumendi eesmärk on teada saada, millised on teiste institutsioonide ja sidusrühmade seisukohad uue lähenemisviisi kohta. Komisjonil on kavas vastu võtta ametlik teatis, mis suunatakse 2010. aasta alguses toimuvale kevadisele Euroopa Ülemkogu kohtumisele. 2020. aasta visiooni edukas täitumine sõltub edu saavutamiseks tehtavast partnerluskoostööst, mis hõlmab ühelt poolt liikmesriikide võetud kohustusi meetmete võtmiseks riigi tasandil ja teiselt poolt ühenduse vahendite rakendamist, mis võimaldab ELi tasandi potentsiaali maksimaalselt ära kasutada. Seetõttu esitab komisjon oma teatises nii meetmed, mida tema arvamuse kohaselt on vaja võtta liikmesriikide tasandil, kui ka üksikasjalikud ettepanekud meetmeteks ühenduse tasandil.

Piirangute tunnistamine ja uute probleemide lahendamine

Edukas ELi 2020. aasta strateegia peab tuginema põhjalikule analüüsile piirangute kohta, millega poliitikakujundajad järgnevatel aastatel vastamisi seisavad, ning uute probleemide kindlakstegemisele.

Finants- ja majanduskriis on raskelt mõjunud nii riigi rahandusele, ettevõtjatele, tööhõivele kui ka majapidamistele. Poliitikakujundajad peavad leidma kõigil tasanditel viise, kuidas panna alus dünaamilisele majanduskasvule olukorras, kus manööverdamisruum eelarveliste vahendite kasutamisel on piiratud. Kui avaliku sektori eelarvepuudujääk saadakse taas kontrolli alla, tuleb tagada avaliku sektori kulutuste ümberkujundamine viisil, mis võimaldab meil 2020. aasta visiooni reaalseks muuta. Kulutuste kärpimine tulevikku suunatud valdkondades nagu haridus või teadus muudab selle saavutamise raskemaks.

ELi poliitika jaoks uue visiooni ja suuna väljatöötamisel peame me tunnistama, et energia, loodusvarade ja toorainete kokkuhoid, nende tõhusam kasutamine ja tootlikkuse kasv on meie tööstuse ja majanduse tulevase konkurentsivõime peamised liikumapanevad jõud.

Samuti peame me endale tunnistama probleemi, mida kujutab endast Euroopa demograafia – juba enne kriisi prognoositi, et demograafilised muutused, millega on kaasnenud noorte osakaalu vähenemine kogu elanikkonna hulgas, toovad endaga kaasa potentsiaalse majanduskasvu olulise vähenemise 2020. aastaks. Kriis on veelgi teravdanud pikaajalisi sotsiaalvaldkonna probleeme, millega Euroopa praegu vastamisi seisab, näiteks kasvava sisserändajatest elanikkonna integratsioon, sotsiaalne tõrjutus ja laste vaesus ning põlvkondade vaheline solidaarsus vananeva elanikkonna kontekstis. Nende probleemide lahendamiseks peab nii meeste kui ka naiste tööhõivemäär kiiresti kasvama ja sotsiaalkaitse süsteeme tuleb moderniseerida selliselt, et need võimaldaksid meie ühiskonna tulevastele vajadustele ökonoomselt reageerida.

See tähendab, et uued poliitikasuunad peavad aitama märgatavalt kaasa sotsiaalse ühtekuuluvuse suurendamisele, tööpuuduse vähendamisele ja sotsiaalse kaasatuse edendamisele, kindlustades samal ajal hästi toimiva tööturu. See nõuab haridussüsteemi ja tööturu ümberkorraldamist, liikuvuse suurendamist ja Euroopa dünaamilise majanduskasvu edendamist, et vallandada meie innovatsiooni- ja loominguine potentsiaal.

Ülesanne areneda arukamaks ja keskkonnasäästlikumaks majanduseks nõuab poliitika paremat koordineerimist, et suurendada majanduse konkurentsivõimet. Kui me soovime oma 2020. aastaks seatud temaatiliste prioriteetidega seoses tulemusi saavutada, peavad meie sotsiaalsed, majanduslikud ja keskkonnanäesmärgid käima käsikäes. Käesoleva dokumendiga soovib komisjon koguda arvamusi selle kohta, kuidas EL saaks seada oma kümneaastase ajahorisondiga prioriteetidid selliselt, et need võimaldaksid ELi ja liikmesriikide tasandi

vahelist koostööd, milles eesmärk on praegusest kriisist väljuda, kaasata uusi majanduskasvu allikaid ja tagada sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus kooskõlas uue Lissaboni lepingu aluspõhimõtetega.

ELi 2020. aastaks seatud peamised prioriteedid

Selleks et jõuda jätkusuutliku sotsiaalse turumajanduseni, mis on arukam ja keskkonnasäästlikum, peab Euroopa mitme aasta jooksul edendama peamised kokkulepitud prioriteete ja tegema tööd nende raames tulemuste saavutamiseks. Ükski liikmesriik ei saa neid probleeme edukalt üksi lahendada. Samuti ei ole ELi poliitika lihtsalt 27 riikliku poliitika summa. Tegutsedes koos ühist visiooni järgides, saavutame me selle, et tervik on suurem kui selle koostisosade summa. See tegevuskava on mõeldud kõigile liikmesriikidele, olgu nad siis suured või väikesed, vanad või uued, kõrgelt arenenud või veel arenemas – laienenud EL hõlmab erinevaid arengutasandeid ja seega ka erinevaid vajadusi. Kuid ELi 2020. aasta visioon on asjakohane nende kõikide jaoks ja seda saab kohandada erinevatele lähtepunktidele ja riikide eripärale, et edendada nende kõigi majanduskasvu.

Inimeste ja ettevõtjate jaoks on olemas avarad võimalused, kui neil on vahendid nende võimaluste kasutamiseks. Komisjoni eesmärk on luua Euroopas juhtiv, konkureeriv ja õitsengule suunatud majandusruum, mis oleks teadmispõhine, sidus, keskkonnasäästlik ja solidaarne, ning et Euroopa majanduskasv oleks kiire ja jätkusuutlik ja tööhõivemäär kõrge ning ühiskond areneks. Selle saavutamiseks vajab Euroopa tugevdatud ja konkurentsivõimelist tööstusbaasi, ajakohast teenustesektorit ning arenevat põllumajandust, maamajandust ja merendussektorit. Esimese sammuna selle tulevase ühiskonna ülesehitamisel saaks Euroopa olulist kasu konkurentsivõimeliste ja uuenduslike toodete väljatöötamisest, tuleviku infrastruktuuride arendamisest, uutele turgudele sisenemisest ja uute kvaliteetsete töökohtade loomisest.

Kuid kasu on tegelikult palju ulatuslikum. Euroopa, mis on maailmale avatud, on ka edaspidi teistele eeskujuks, mida järgida, levitades oma väärtusi ja edendades kogu maailmas rangemaid töö-, keskkonna- ja ohutusstandardeid. Sel viisil saab Euroopa näidata, et ta täidab maailmas juhtrolli, demonstreerides, et õige poliitilise raamistikuga ja kasutades täiel määral ära Lissaboni lepinguga ettenähtud uusi osalejaid ja struktuure, on võimalik ühendada avatus, mis on vajalik pideva dünaamilise majanduskasvu tagamiseks, kodanike sotsiaalvaldkonna ja keskkonnaga seonduvate murede arvessevõtmisega.

Komisjon on seisukohal, et ELi 2020. aasta strateegia peamised liikumapanevad jõud peaksid olema temaatilised ja keskenduma järgmistele prioriteetidele:

- (1) ***Väärtuse loomine, lähtudes põhimõttest, et majanduskasv peab tuginema teadmistele.*** Ajal, mil innovatsioonil on suur tähtsus nii toodete kui ka protsesside puhul, tuleb avada uusi võimalusi, edendada sotsiaalset ühtekuuluvust ning rakendada hariduse, teadusuuringute ja digitaalrajatuse potentsiaali.
- (2) ***Inimeste kaasamine osalusühiskonnas.*** Uute oskuste omandamine, loovuse ja innovatsiooni edendamine, ettevõtluse arendamine ja sujuv üleminek ühelt töökohalt teisele on kesksel tähtsusega maailmas, kus suurema kohanemisvõimega kaasneb suurem töökohtade arv.
- (3) ***Konkurentsivõimelise, sidusa ja keskkonnasäästlikuma majanduse loomine.*** EL peaks tõhusamalt konkureerima ja suurendama oma tootlikkust taastumatu energia ja

ressursside vähesema ja ökonoomsema tarbimise kaudu sellises maailmas, kus energia ja ressursside hinnad on kõrged ja kus konkurents energia ja ressursside hankimisel on tihe. See stimuleerib majanduskasvu ja aitab saavutada meie keskkonnaeesmärke. See on kasulik kõigile majandusharudele alates traditsioonilisest tootmisest ja lõpetades uute tegevust alustavate kõrgtehnoloogiliste ettevõtetega. Kõnealuse eesmärgi saavutamisele aitab kaasa ka infrastruktuuride ajakohastamine ja nende omavahel ühendamine, halduskoorma vähendamine ja uuenduslike toodete turuleviimise kiirendamine.

Nendest prioriteetidest juhindutakse edaspidi ELi poliitika kujundamises nii ELi siseselt kui ka väljaspool ELi. Rahvusvahelise koostöö ja mitmepoolse valitsemise, sealhulgas tõhusa, õiglase ja eeskirjadel põhineva kaubanduse ja finantsüsteemi edendamine on ELi 2020. aasta strateegia lahutamatu osa. Komisjon soovib koguda arvamusi järgmiste prioriteetide kohta, mida ta peab ELi 2020. aasta strateegia peamiseks liikumapanevateks jõududeks.

1. Väärtuse loomine, lähtudes põhimõttest, et majanduskasv peab tuginema teadmistele

Teadmised on jätkusuutliku arengu alustala. Kiiresti muutuv maailmas toimub eristumine **hariduse ja teaduse, innovatsiooni ja loovuse** põhjal.

Haridusvaldkonna tugevdamine on üks tõhusamaid ebavõrdsuse ja vaesuse vastu võitlemise viise. Puudulike põhioskustega (lugemine, matemaatika, loodusteadused) isikute suur arv on probleem, millega tuleb kiiresti tegeleda, et parandada noorte jaoks töö leidmise võimalusi ja tuua nad pärast kooli lõpetamist tööellu. Kooli poolelijätmise ärahoidmine vähendab hilisemat tööturult kõrvalejäämist ja edaspidise sotsiaalse tõrjutuse ohtu. Tagamaks, et igal oleks võimalik teadmisi omandada, on vaja panna rohkem rõhku haavatavatele rühmadele, soolisele võrdõiguslikkusele ja sotsiaalsele ühtekuuluvusele.

Euroopas asuvad mõned maailma parimatest ülikoolidest. Kuid meie eesmärk peaks olema, et neid oleks veel palju rohkem ning et need saaksid tõelisteks teadmiste ja majanduskasvu edendajateks. See ei nõua mitte ainult investeringuid, vaid ka reforme ja vajadusel konsolideerimist, tihedamat koostööd, sealhulgas ettevõtjatega, ja suuremat avatust muutustele. Kõnealusele muutuste protsessile kaasa aitamiseks peaks Euroopa ülikoole võrdlema teatavate võrdlusnäitajate alusel maailma parimate ülikoolidega. Euroopa ülikoolide ja nende teadustegevuse kvaliteedi tõstmine peaks käima käsikäes üliõpilaste liikuvusega, et neil oleks võimalus omandada uusi teadmisi ja keeli, saada välismaal elamise ja õppimise kogemus ning arendada oma suhtlusvõrgustikke. Kaaluma peaks olemasolevate programmide (Erasmus, Leonardo ja Erasmus Mundus) viimist uude etappi, mida täiendaksid riikide algatused. See annaks kõigile Euroopa noortele võimaluse veeta osa oma haridusest teistes liikmesriikides.

Tõhus, toimiv ja ressurssidega hästi varustatud Euroopa **teadusruum** on ELi 2020. aasta strateegia asendamatu osa. ELil tuleb suurendada oma teadusalaseid jõupingutusi, ühendades vahendeid, arendades kogu ELis ühiselt välja olulisemaid teaduse infrastruktuure ja tõstes teadusuuringute kvaliteedi maailma tippstandarditele vastavaks. Samuti tuleb ELil maksimeerida ja kiirendada teadusuuringutest praktilise kasu saamist ettevõtjatele ja VKEdele muu hulgas avaliku ja erasektori partnerluste kaudu. Euroopa atraktiivsus ja tulemuslikkus teadusuuringute asukohana oleneb ka siseturu ja huvipakkuvate karjäärivõimaluste loomisest teadlastele. Edasiseks sammuks peaks olema ELi ja liikmesriikide vaheline teaduspartnerlus, mis maksimeerib koostööt muude poliitikavaldkondadega, eelkõige innovatsiooni ja

haridusega. ELil tuleb pakkuda **innovatsiooni ja loovuse** jaoks paremaid raamtingimusi, muu hulgas teadmispõhiste ettevõtete kasvule suunatud algatuste kaudu. Laenude saamine on omaette probleem mitte ainult kriisi järellainetuses, vaid ka seetõttu, et mõned uued majanduskasvu allikad, nagu loometööstus, vajavad uusi finantseerimise liike, mis oleksid kohandatud nende ärimudelitele. Innovaatilistel ettevõtetel peaks olema võimalik pääseda ligi avaliku ja erasektori ühendatud kasvukapitali rahastamisallikatele, näiteks riskikapitalile; sellega peab kaasnema haldamise lihtsustamine ja tehniline tugi, et edendada innovaatiliste väikeettevõtete loomist ja kasvu.

Selleks et arendada Euroopas loovust, teadmisi ja teadusalast suutlikkust, on vaja hästitoimivat intellektuaalomandi õiguste süsteemi, mis võimaldab efektiivset ja kulutõhusat kaitset, võimaldab luua uusi innovaatilisi ettevõtteid, pakub autoritele nende õiguste läbipaistvat haldamist ja aitab ülikoolidel ja teadusasutustel kaasata kapitali oma ideede ja uuenduste turustamiseks.

Toetudes oma tugevustele tehnoloogia ja teadmiste vallas, peaks Euroopa täielikult ära kasutama **digitaalrajanduse** potentsiaali. Digitaalrajandus pakub suurepäraseid võimalusi nii tootmis- kui ka teenustesektori VKEdel, olenemata sellest, kas nad tegutsevad iseenda nimel või suuremate ettevõtete tarnijatena. Uued innovaatilised ettevõtted loovad kogu ELis uusi ja sageli kõrgelt hinnatud töökohti. Nad võivad täita olulist rolli regionaalarengus. Seetõttu on Euroopa digitaalne tegevuskava, millega astutakse konkreetseid samme ühtse internetituru loomise suunas, Euroopa rajanduse jätkusuutliku elavnemise ja sotsiaalse arengu keskne element. Kaasnev tootlikkuse kasv stimuleerib innovatsiooni ja loovust, muudab riiklike teenuste osutamise lihtsamaks ja tõhusamaks ning suurendab demokraatliku väljendusvabaduse kasutamise võimalusi. Internetiühendus on saamas kodanikele lahutamatuks osaks nende igapäevaelust. Euroopa vajab digitaalset kaasatust ja digitaalset oskusi käsitlevat tõhusat poliitikat, millega ergutada aktiivset osalemist ja eneseväljendamist internetikeskkonnas.

2020. aastaks seatud eesmärk on saavutada tõeline Euroopa ühine teadmisteruum, mille aluseks on maailmatasemel teadmiste infrastruktuur, mille kõik osalejad (õpilased, üliõpilased, õpetajad, teadlased, haridus- ja teadusasutused ning ettevõtjad) saavad kasu inimeste, teadmiste ja tehnoloogia vabast liikumisest (viies vabadus).

2. Inimeste kaasamine osalusühiskonnas

Kriisijärgses rajanduses jäävad asendamata paljud kaotatud töökohad. ELi arenemine arukamaks, keskkonnasäästlikumaks ja konkurentsivõimelisemaks rajanduseks edendab uute töökohtade loomist ja aitab lahendada kõrge tööpuuduse taseme probleemi. Kuid ülemineku toimumise ajal tuleb teha suuri jõupingutusi, et vältida inimeste süsteemist väljalangemist ja kõrvalejäämist ning tagada sotsiaalne ühtekuuluvus. Tegelikult on uued mustrid tekkimas kohtades, kus tööelu jooksul mitu korda tööturule sisenemine ja sealt uuesti väljumine on tavalisem kui traditsiooniline ajaline järgnevus (haridus, töö ja pensionile minek), pakkudes inimestele rohkem võimalusi. See nõuab kõnealuste üleminekute korraldamiseks ja toetamiseks raamistikku, mis võib tugineda mõnele kriisi ajal vastu võetud meetmele (nt lühiajaline töö kombineerituna koolitusega).

Luuakse uusi töökohti, millel nõutakse uusi oskusi. Ühelt töökohalt teisele ja koolituselt töökohale üleminekut tuleb edukalt korraldada. Sealjuures tuleks täielikult ära kasutada **turvalise paindlikkuse** ideed. Ülesanne on leida parim viis, kuidas tõhustada ühelt poolt tööturu paindlikkust nii töökorralduses kui ka töösuhetes ja teiselt poolt turvalisust, mida

pakub elukestev õpe ja asjakohane sotsiaalkaitse. Elukestev õpe peab olema kättesaadavam ja ülikoolid peaksid olema ebatüüpiliste õppurite suhtes avatumad.

Oskused on Euroopa majanduse ja tootlikkuse kasvu ning töökohtade loomise oluline element. Elukestev õpe on keskse tähtsusega töökohtade ja elukutsete vahelise ladusa ülemineku tagamisel ja inimkapitali kadumaminekuni viiva pikaajalise töötuse vältimisel. Digitaalmajandus pakub osana elukestva õppe lähenemisviisist ka kaugõppe võimalusi ja selliseid kommunikatsiooni vorme, mis on töömaailma muutmas, vähendades vahemaid ja muutes kaugtöö reaalseks võimaluseks töökohtade arvu suurendamisel.

Selle tagamine, et meie töötajatel oleksid oskused oma panuse andmiseks teadmispõhisesse majandusse, on küll vajalik, kuid mitte piisav tingimus. Pakkumine ja nõudlus tuleb omavahel paremini vastavusse viia. Edendada tuleb tööjõu liikuvust tagamaks, et inimesed saaksid ära kasutada uusi võimalusi, liikudes sinna, kus nende oskusi kõige enam vajatakse. Me peaksime tulevikku vaadates viima tulevased oskused paremini vastavusse tulevaste vajadustega, eelkõige vajadusega selliste uute töökoha liikide järele nagu „rohelised” töökohad ja muud kasvuvaldkonnad, näiteks tervishoiusektor. Samuti võib öelda, et vaatamata sellele, et ränne võiks anda olulise panuse majanduskasvu, ei ole selle potentsiaali täielikult ELi ega liikmesriikide tasandi poliitikakujundamises arvesse võetud. Sisserändajate tööhõivemäär saaks parandada, seda eelkõige mõnede konkreetsete kategooriate puhul nagu madala haridustasemega sisserändajad, naised ja hiljuti saabunud.

Töökoha omamine on tõenäoliselt parim kaitse **vaesuse ja tõrjutuse** vastu. Kuid see üksinda ei kindlusta vaesustaseme vähenemist ega sotsiaalset kaasatust. Ajutiselt tööta jäänud inimestele piisava sissetulekutoetuse ja sotsiaalkindlustuse tagamiseks vajame me tänapäevaseid sotsiaalkindlustus- ja pensionisüsteeme, mis on kohandatud kriisile ja Euroopa elanikkonna vananemisele. Tööturu ebatõhusa segmentideks jaotumise probleemi lahendamine on samuti üks viis sotsiaalse õigluse suurendamiseks.

Suurema arvu töökohtade loomiseks peab Euroopas kinnistuma ettevõtlusmeelsem kultuur, kus riskide võtmise suhtutakse positiivsemalt ja mida iseloomustab innovatsioonisuutlikkus. **Füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemine** peaks saama realistlikuks valikuks hiljuti töökoha kaotanutele. Kuid see nõuab, et kaotataks motivatsiooni vähendavad tegurid, nagu füüsilisest isikust ettevõtjate ebavõrdne kohtlemine enamikus sotsiaalkindlustussüsteemides ja see, et teise liikmesriiki ümberasumisel ei ole võimalik sotsiaalkindlustus- ja pensioniõigusi üle kanda.

2020. aastaks on seatud eesmärk saavutada suurem töökohtade arv, tööealise elanikkonna kõrgem tööhõivemäär, paremad töökohad, mis on kvaliteetsemad ja millel tööviljakus on suurem, ning õigus, turvalisus ja võimalused, nii et igauks saaks reaalsetl tööturule siseneda ja luua uusi ettevõtteid ning korraldada oma üleminekuid tööturul tänapäevaste ja rahaliselt jätkusuutlike sotsiaalkindlustus- ja sotsiaalhoolekande süsteemide abil.

3. Konkurentsivõimelise, sidusa ja keskkonnasäästlikuma majanduse loomine

Euroopa peab jääma konkurentsivõimeliseks tulevases maailmas, kus energiahinnad on suhteliselt kõrged, kus on kehtestatud süsinikdioksiidipiirangud ja kus konkurents ressurside hankimisel on märkimisväärselt tihedam. Ressursside, sealhulgas energia tõhusam kasutamine ja uue keskkonnasäästlikuma tehnoloogia rakendamine stimuleerib majanduskasvu, loob uusi töökohti ja teenuseid ning aitab ELil säilitada nii tugeva tööstusbaasi kui ka elujõulise teenustesektori ning saavutada oma keskkonna ja kliimamuutusega seonduvad eesmärgid. Hästi toimiva toodete, teenuste ja tööturu kindlustamine on edu eeltingimus. Majanduse

keskkonnasäästlikumaks muutmine ei tähenda ainult uute tööstusharude loomist. Sama tähtis on kiirendada moderniseerimist Euroopa olemasolevate tööstussektorite puhul, millest paljusid korraldatakse praeguse kriisi tingimustes juba ümber. Eelnimetatud eesmärkide saavutamine on keskse tähtsusega, kui ELil tuleb konkureerida maailmas, kus kõik riigid on otsimas kirjeldatud probleemidele lahendusi.

See tähendab, et materiaalseid majandussisendeid tuleb kasutada tõhusamalt, suurendades **tootlikkust** ressurssidele avaldatava surve vähendamise teel. See tähendab meie majanduse ümberkujundamist suunatud regulatsiooni (nt energiatõhusate toodete ja süsteemide edendamise), heitkogustega kauplemise, maksureformi, toetuste, subsidiiumide ja laenude, avaliku sektori investeringute ja hankepoliitika abil ning suunates teadus- ja innovatsioonieelarved eelnimetatud eesmärkide saavutamisele.

Infrastruktuuride ajakohastamine ja omavahel ühendamine ning võrgutööstuste tõhusa konkurentsi tagamine ühtsel turul on konkurentsivõime parandamisel ja samaaegselt tarbijate jaoks käegakatsutavate tulemuste saavutamisel olulise tähtsusega. On äärmiselt oluline, et Euroopa investeeriks jätkusuutlikesse väga kiiretesse võrkudesse. Euroopa vajab 100 % lairibavõrkude leviala niipea kui võimalik ja tal tuleb saavutada kiire internetiühenduse kasutuselevõtt kiudoptilistesse võrkudesse ja traadita lairibaühendusse tehtavate mahukate investeringute programmiga.

Koos kiire internetiühenduse kasutuselevõttuga aitab arukate, ajakohastatud **transpordi- ja energiainfrastruktuuride** arendamine kaasa paljude eesmärkide saavutamisele, sealhulgas kütuse süsinikusisalduse vähendamine, transpordiohutus, energiajulgeolek ja meie võrgumajanduse konkurentsivõime tagamine.

Ulatusliku muutuse saavutamiseks tuleb transpordipoliitika uuesti läbi vaadata. Oluline on transpordivõrke senisest paremini integreerida, töötada välja alternatiivid maanteeveole, edendada keskkonnasäästlikku tehnoloogiat ja ajakohastada infrastruktuuri. Transpordivõrkude integreerimises on oluline roll sellistel Euroopa suurprojektidel nagu GALILEO ja GMES ning maanteed, raudteede (ERTMS) ja lennuliikluse (SESAR) aruka korraldamise programmidel.

2030. aastaks peab EL välja vahetama pooled oma praegustest elektrijaamadest. Kui teeme praegu õigeid strateegilisi investeerimisotsuseid, saaksime 2020. aastate alguseks luua olukorra, kus kaks kolmandikku meie elektritootmisest tekitab praegusest vähem CO₂-heiteid ning kus oleks tagatud senisest suurem energiajulgeolek. Sellega seoses võimaldab Euroopa elektri supervõrgu väljaarendamine märkimisväärselt suurendada taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia osakaalu ja soodustada detsentraliseeritud tootmist. Oluline on ka suurendada energiatõhusust, sest see on kõige odavam viis vähendada heitkoguseid ja suurendada samal ajal Euroopa energiaalast sõltumatust.

Arvestades **tööstuspoliitika** olulist panust majanduskasvu ja tööhõivesse ning innovatsiooni arendamisse, on selle poliitika raames tööstuse aitamiseks vaja võtta uus lähenemisviis, pannes rõhku jätkusuutlikkusele, innovatsioonile ja inimoskustele, mis aitavad ELi tööstusel maailmaturul konkurentsis püsida. Stabiilsed ja prognoositavad raamtingimused peaksid aitama tööstusel lahendada tulevase konkurentzialaseid ülesandeid. Kriisi järel peavad ettevõtjad kõrvaldama mitmes sektoris liigse struktuurilise võimsuse ja EL peab hõlbustama sotsiaalselt vastuvõetaval viisil ümberkorraldamist, säilitades samal ajal võrdsed võimalused. See eeldab terviklikku tööstuspoliitikat, mille raames edendatakse konkurentsivõimelisi turumehhanisme ja arendatakse välja uued jätkusuutliku majanduskasvu allikad, keskendudes

seejuures innovatsioonivõimele, ökoinnovatsioonile, võimalusi avardavale tehnoloogiale ja uutele oskustele. Selline muutus võimaldab täiustada õiguskeskkonda, suurendada territoriaalset ühtekuuluvust ja parandada ettevõtlusraamistikku, edendada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate arengut ning toetada nende kasvupotentsiaali ja rahvusvahelistumist.

Tööstuse ümberkorraldamise ajal on oluline roll riigiabipoliitikal, millega toetatakse üleminekut senisest arukamale ja keskkonnasäästlikumale majandusele. Riigiabi eeskirju on viimastel aastatel uuendatud. Euroopa ettevõtjad on suurendanud tootlikkust ja saavutanud mastaabisäästu, kasutades ära ühtse turu pakutavaid võimalusi. Praegu, mil teatavates sektorites on vaja teha kohandusi, pöörab komisjon erilist tähelepanu sellele, et ühtne turg jääks ELi majanduskasvu aluseks, ja teeb jõupingutusi, et hoida ära riiklike kulude kärpimise oht.

2020. aastaks soovitakse saavutada kliimamuutuste ja energeetika valdkonnas kokkulepitud eesmärgid, tugevdada meie tööstust, täielikult rakendada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate potentsiaali ning vastata tulevikuvajadustele, suurendades selleks tootlikkust ja leevendades vahendite nappust.

Eesmärkide saavutamine: esmalt tuleb kriisist edukalt väljuda

ELi esimeseks eesmärgiks on ilmselgelt edukas väljumine kriisist, edendades seejuures kriisist väljumise üldstrateegiaid, mis on kavandatud tasakaalustatud ja jätkusuutliku majanduskasvu ning usaldusväärse eelarvepoliitika tagamiseks. Majanduslangus ja finantsprobleemid on avaldanud suurimat mõju riikidele, kus juba kriisi alguses ilmsid olulised probleemid või puudujäägid poliitika rakendamisel. Selline liikmesriigiti erinev olukord nõuab erinevaid lahendusi ja tõstatab koordineerimisega seotud küsimusi. Vastastikune mõju, mis kaasneb eri riikides ja poliitikavaldkondades rakendatavate erinevate lahendustega, nõuab tõhusat koordineerimist ELi tasandil. Võrdsed võimalused tuleb säilitada eelkõige finants- ja ettevõtlussektoris ning ELi kriisist väljumise koordineeritud strateegias tuleks arvestada makromajanduse edasikanduvat mõju.

Rahalised vahendid on kriisi tõttu sattunud surve alla. Seega tuleks majanduse taastumise toetamiseks allesjäänud finantssüsteemi probleemid kiiresti lahendada. Juurdepääs krediidile ja tõhus järelevalve finantsturu üle on majanduse taastumise oluliseks eelduseks ning üleminek väärtustepõhisesse majandusse sõltub innovatsiooni rahastamiseks vajaliku kapitali kättesaadavusest. Eelarvepoliitikas tuleb arvestada uute prioriteetidega.

Peamiseks ülesandeks on viia lühiajalises perspektiivis tasakaalu ühelt poolt pidev vajadus maksetoetuse järele, et soodustada nõudlust, ja teiselt poolt vajadus taastada riigi rahanduse jätkusuutlikkus ja makromajanduslik stabiilsus. On oht, et majandus taastub aeglaselt ja sellega ei kaasne tööhõive piisav kasv, mis langetaks tööpuuduse kõrget taset.

Eesmärkide saavutamine: praeguste vahendite rakendamine uue lähenemisviisi raames

Selleks et kriisist edukalt väljuda ja saavutada ELi 2020. aastaks seatud eesmärgid, peab komisjon vajalikuks koostada lähenemis- ja kaasamisstrateegia, milles tunnistatakse senisest selgemalt aina suuremat vastastikust sõltuvust ELis:

- liikmesriikide vastastikune sõltuvus riiklike meetmete (positiivse või negatiivse) edasikanduva mõju kaudu, eelkõige euroalal;
- valitsuse erinevate tasandite (EL, liikmesriigid, piirkonnad, sotsiaalpartnerid – mitmetasandiline valitsemine) vastastikune sõltuvus;
- nii erinevate poliitikavaldkondade kui ka poliitikavaldkondade ja vahendite vastastikune sõltuvus ning üldeesmärkide saavutamiseks vajalik poliitika integreerimine;
- vastastikune sõltuvus üleilmsel tasandil – ükski liikmesriik ei ole piisavalt suur, et võistelda tärkava turumajandusega riikidega või saavutada kõnealuseid muutusi üksinda.

Selleks et saavutada jätkusuutlik sotsiaalne turumajandus, st solidaarne, senisest arukam ja keskkonnasäästlikum majandus, tuleb tõhustada poliitika koordineerimist, parandada tõhusa subsidiaarsuskultuuri abil sünergiat ning tugevdada ELi ja liikmesriikide partnerlust avaliku sektori poliitika kujundamisel ja rakendamisel. Vaja on integreerida erinevaid poliitikavahendeid, et luua sidemed institutsiooniliste reformide, senisest parema õigusloome, uute algatuste ja riiklike investeeringute vahele.

➤ Ühtse turu täielik kasutamine

Kõnealuseid eesmärke võimaldavad saavutada **ühtse turu** suurus ja ulatus. Ühtne turg on peamine vahend, millega tagatakse kodanikele suurenenud konkurentsist tulenev tegelik kasu ja ettevõtjatele võrdsed võimalused, tingimusel et ühtse turu eeskirju rakendatakse nõuetekohaselt, sealhulgas eri sektorite poliitikas. Ometi ei kasuta EL praegu ära kõiki rohkem kui kakskümmend aastat tagasi loodud ühtse turu eeliseid: säilinud on piiriülese tegevuse tõkked, mis piiravad tarbijate valikut ning vähendavad hinnakonkurentsi ja võimalikku tootlikkust. Selleks et ELi 2020. aastaks seatud eesmärkide saavutamiseks kasutada ühtset turgu, vajab EL hästi toimivaid turge, kus konkurents ja tarbijate juurdepääs ergutab majanduskasvu ja innovatsiooni. Inimeste kaasamisega pannakse turg rahvast teenima. Kodanikke tuleb kaasata, et nad osaleksid ühtsel turul täiel määral. Selleks on vaja suurendada nende suutlikkust ja julgust osta tooteid ja teenuseid teistest liikmesriikidest, eelkõige Interneti kaudu.

Ühtne turg on alates selle loomisest märkimisväärselt arenenud. Ühtsele turule pandi alus enne seda, kui loodi Internet, kui info- ja kommunikatsioonitehnoloogia muutus üheks peamiseks majanduskasvu tõukejõuks ning kui teenused muutusid Euroopa majanduse oluliseks osaks. Uutel teenustel (näiteks internetipõhised teenused nagu e-tervis) on märkimisväärne potentsiaal. Selleks et saavutada ELi 2020. aastaks seatud prioriteedid, peab komisjon hädavajalikuks kõrvaldada killustatus, mis takistab praegu võrgusisu levikut ning tarbijate ja ettevõtjate juurdepääsu, ning on seisukohal, et ühtset turgu tuleks ajakohastada, et see vastaks tulevikumajanduse vajadustele.

➤ ELi 2020. aastaks seatud eesmärkide asetamine üleilmsesse konteksti

Uut kava vaadeldakse üleilmastumise kontekstis. Üleilmastumine jääb ka järgmisel aastakümnel Euroopa dünaamilise arengu üheks peamiseks liikumapanevaks jõuks. EL ei ole ainus struktuur, kes soovib aruka ja keskkonnasäästliku majanduse võimalusi kasutada konkurentsivõime ja heaolu tugevdamiseks. Ka teised riigid on seadnud samalaadsed prioriteedid ning teevad märkimisväärsed investeeringuid keskkonnasäästlikku tehnoloogiasse, info- ja kommunikatsioonitehnoloogiasse ning arukatesse võrkudesse.

Juhtpositsiooni säilitamiseks peab EL võimaluste ära kasutamisel ning tulevaste suundumuste ennetamisel ja nendega kohandamisel tegutsema kiiresti. Kriis on väga selgelt näidanud Euroopa ja üleilmse majanduse vastastikuse sõltuvuse ulatust. Selleks et saavutada oma 2020. aastaks seatud eesmärged, peame G20s ja rahvusvahelistel foorumitel otsustavalt tegutsema, et edendada üleilmses kontekstis jätkusuutliku sotsiaalse turumajanduse aluspõhimõtteid.

Rahvusvaheline kaubandus on ELi majanduskasvu, tööhõive ja investeringute üheks käivitajaks. Me peaksime nii Maailma Kaubandusorganisatsiooni raames kui ka kahepoolse koostöö kaudu tegutsema selle nimel, et tagada rahvusvaheliste kauba- ja investeringuvoogude tõkete vähendamine ning edendada avatud ja eeskirjadel põhinevat üleilmset kaubandust. Samuti peaksime süvendama oma majanduslikke ja poliitilisi suhteid peamiste strateegiliste partneritega, pannes erilist rõhku turulepääsule, energiale ja toorainele juurdepääsule ning keskkonna ja sotsiaalvaldkonna eesmärkide saavutamisele.

- Majanduskasvu toetamine stabiilsuse ja majanduskasvu pakti täieliku kasutamise abil

Stabiilsuse ja majanduskasvu paktil koos muude mitmepoolsete järelevalvevahenditega on oluline roll eelarvepoliitika kujundamisel, et saavutada eelarve tasakaalustamine, ning samal ajal eelarvevahendite laekumisel, mis on jätkusuutliku majanduskasvu ja tööhõive eelduseks. Riigi rahanduse tugevdamisel peavad liikmesriigid suunama riiklikud kulud ümber ELi 2020. aastaks seatud temaatiliste eesmärkide saavutamisse, et oleks võimalik teha vajalikke investeringuid Euroopa tulevikku. Oluliste maksupiirangute ajal on väga tähtis suunata napid vahendid jätkusuutliku majanduskasvu toetamisele. Investeeringud ja struktuurireformid, mis on kavandatud senisest arukama, sidusama ja keskkonnasäästlikuma majanduse loomiseks, annavad suuremat tulu ja aitavad kaasa riigi rahanduse tugevdamisele.

Samal ajal tuleb olulise muutuse saavutamiseks investeerida ka inimestesse ja tootmissuutlikkusse. Selleks et arendada majanduse potentsiaali, tuleks struktuurireforme täielikult rakendada, et luua selle abil uued majanduskasvu allikad. ELi tasandil koordineerimine, mille raames kavandatakse ja rakendatakse ühtse turu toimimist, et kasutada täielikult ära sellise turu pakutavaid võimalusi, toetaks ka tugevdatud **struktuurireformi kava**, mille aluseks on võimalikku majanduskasvu ja tootlikkust suurendavad meetmed.

Ka ajal, mil on vaja eelarvet tasakaalustada, võimaldab stabiilsuse ja majanduskasvu pakt investeerida tulevikku. Investeerida tuleks eelkõige uurimis- ja arendustegevusse ning uude tehnoloogiasse, innovatsiooni, kvaliteetsesse haridusse ja oskuste arendamisse ning arukatesse võrkudesse, ning ajakohastada tuleks praeguseid struktuure, sealhulgas tõhustada avalikku haldust, ja viia ellu õigusloome reform.

- Poliitiliste prioriteetide kajastamine riigi eelarves

Kui uued prioriteedid on kokku lepitud, tuleb neid eelarvepoliitikas arvestada. Komisjon kavatseb sellise ettepaneku teha järgmisel aastal avaldatavas eelarve läbivaatamist käsitlevas dokumendis ja oma ettepanekutes järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kohta. Ka liikmesriigid peaksid läbi vaatama oma riiklikud kulud, et tõsta nende kvaliteeti ja suurendada nende tõhusust, ning hoolimata olulistest maksupiirangutest investeerima jätkusuutlikku majanduskasvu. Samal ajal tuleb uurida ka võimalusi kasutada uusi rahastamismudeleid (avaliku ja erasektori partnerlus, ELi ja Euroopa Investeeringupanga rahastamise võimendamine), et koondada avaliku ja erasektori vahendid ning maksimeerida nende mõju.

- Läbipaistva juhtimise tagamine eesmärgiga tõhustada uut strateegiat

Strateegiat viiakse ellu partnerluse kaudu, et saavutada piiratud hulk olulisi eesmärke. Strateegia konkreetseid meetmeid saab võtta ja eesmärke saavutada ainult partnerluse kaudu, sest meetmeid tuleb võtta nii ELi, riiklikul kui ka piirkondlikul tasandil ning vaid eri tasemetel kooskõla võimaldab kasutada kõiki strateegia võimalusi. Nõukogu jaoks peaks tulevase strateegia seisukohalt olema kesksel kohal Euroopa Ülemkogu, sest tema tagab poliitikavaldkondade integreerituse ning tegeleb liikmesriikide ja ELi vastastikuse sõltuvusega. Lissaboni lepingu uute sätete kohaselt peaks ta seega juhtima strateegiat, tegema olulisi otsuseid ja seadma eesmärke. Seejärel peaksid nõukogu koosseisud (nagu majandus- ja rahandusministrite nõukogu) ning asjaomased temaatilised nõukogud selliseid otsuseid integreeritud viisil ja oma pädevuse piires rakendama, et saavutada ELi 2020. aastaks kavandatud visiooni pikemaajalised eesmärgid.

Komisjon soovib, et Euroopa Parlamendi roll uues juhtimisstruktuuris suureneks märkimisväärselt. Parlamenti võiks lisaks tööhõive ja koondsuuniste raames olevale traditsioonilisele rollile julgustada avaldama enne kevadist Euroopa Ülemkogu arvamust ELi 2020. aasta strateegia kohta.

ELi 2020. aastaks kavandatud visiooni peaksid aktiivselt toetama sellised sidusrühmad nagu sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskond. Selleks et visioon oleks edukas, on hädavajalik, et kõik ELi piirkonnad seda järgiksid, ning komisjon soovib, et riikide parlamendid pööraksid kõnealusele uuele väljatöötatavale strateegiale suurt tähelepanu.

2010. aasta kevadine Euroopa Ülemkogu peaks kinnitama komisjoni 2010. aasta alguses esitatava ettepaneku põhjal strateegia järgmise viie aasta tegevuspõhimõtted. Euroopa Ülemkogu peaks kindlaks määrama peamised eesmärgid ja nendega seotud poliitikameetmed, mida võetakse üheskoos ELi ja liikmesriikide tasandil. Euroopa Ülemkogu järeldused koos ELi ja liikmesriikide poliitikavaldkondi käsitlevate suunistega oleksid seega aluslepingus sätestatud koondsuuniste aluseks.

Iga eesmärgi raames kutsutaks liikmesriike üles seadma oma riiklikke viieaastaseid eesmärke, mis vastavad riigi olukorrale ja lähtekohale. Komisjon ja Euroopa Ülemkogu hindavad liikmesriikides ja ELi tasandil tehtavaid edusamme igal aastal.

Märkused

Komisjon palub teha käesolevas dokumendis esitatud ideede kohta märkusi ja ettepanekuid ning saata need e-posti aadressile EU2020@ec.europa.eu 15. jaanuariks 2010.

Saadud märkused avaldatakse Internetis, välja arvatud juhul, kui autor on vastu isikuandmete avaldamisele, sest see kahjustaks tema õigustatud huve. Sellisel juhul võib märkused avaldada anonüümselt. Käesolevale konsultatsioonidokumendile vastavatel erialaorganisatsioonidel palutakse end registreerida komisjoni huvide esindajate registri kaudu (<http://ec.europa.eu/transparency/regrin/>), kui nad ei ole seda veel teinud. Nimetatud register loodi Euroopa läbipaistvuse algatuse raames, et teavitada komisjoni ja avalikkust huvide esindajate eesmärkidest, rahastamisest ja struktuuridest.